

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 23. maaliskuuta 2022
(OR. en)

7426/22

AGRI 111
ENV 255
AGRIFIN 33
AGRIORG 35
SOC 180
COH 23
ALIM 2
COHAFA 36
DEVGEN 54

SAATE

Lähettäjä: Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ

Saapunut: 23. maaliskuuta 2022

Vastaanottaja: Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri

---

Kom:n asiak. nro: COM(2022) 133 final

Asia: KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, EUROOPPA-NEUVOSTOLLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE elintarviketurvan varmistamisesta ja elintarvikejärjestelmien häiriönsietokyvyn vahvistamisesta

---

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2022) 133 final.

Liite: COM(2022) 133 final

EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 23.3.2022
COM(2022) 133 final

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, EUROOPPA-
NEUVOSTOLLE, NEUVOSTOLLE, EUROOPAN TALOUS- JA
SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN KOMITEALLE**

**elintarviketurvan varmistamisesta ja elintarvikejärjestelmien häiriönsietokyvyn
vahvistamisesta**

1. JOHDANTO

Venäjän ilman edeltävää provokaatiota toteuttama hyökkäys Ukrainaan on horjuttanut entisestään muutenkin hauraita maatalousmarkkinoita. Covid-19-pandemian ja ilmastonmuutoksen vuoksi maatalouteen kohdistuu paineita kaikkialla maailmassa. IPCC:n viimeisimmässä raportissa¹ todetaan, että kuivuuden, tulvien ja helleaaltojen sekä merenpinnan nousun aiheuttamat uhkat elintarvike- ja ravitsemusturvalle ovat jo toteutumassa ja uhkan odotetaan kasvavan ilmaston lämpenemisen vuoksi ja vaikuttavan erityisesti heikommassa asemassa oleviin alueisiin.

Jo ennen hyökkäystä hyödykemarkkinoiden hinnat nousivat merkittävästi. Tämä näkyi maatalousmarkkinoilla energia- ja lannoitekustannusten kasvuna, mikä puolestaan nosti maataloushintoja. Elintarvikkeiden hinnat ovat nousseet EU:ssa 5,6 prosenttia verrattuna edelliseen helmikuuhun.

Elintarvikehuolto ei ole tällä hetkellä uhattuna EU:ssa. EU on suurelta osin omavarainen keskeisten maataloustuotteiden osalta. Se on merkittävä vehnän ja ohran viejä ja pystyy pääosin kattamaan myös muiden pääviljelykasvien, kuten maissin tai sokerin, kulutuksensa. EU on erittäin omavarainen myös eläintuotteiden suhteen, mukaan lukien maitotuotteet ja liha. Poikkeuksen muodostavat kuitenkin kala- ja äyriäistuotteet.

Hyökkäys **Ukrainaan ja maailmanlaajuinen hyödykkeiden hintojen nousu** nostavat maataloustuotteiden ja kala- ja äyriäistuotteiden hintoja markkinoilla ja **ovat paljastaneet nykyisen elintarvikejärjestelmän heikkoudet** eli riippuvuuden muun muassa energian, lannoitteiden ja eläinten rehun tuonnista. Tuottajien kustannukset kasvavat ja vaikuttavat elintarvikkeiden hintoihin, mikä **herättää huolen kuluttajien ostovoimasta ja tuottajien tuloista.**

Kauppan häiriöt, jotka johtuvat sodan lyhyen aikavälin vaikutuksista ja siihen liittyvästä epävarmuudesta pitkällä aikavälillä, **herättävät vakavaa huolta myös maailmanlaajuisesta elintarviketurvasta.** Piiritetyissä Ukrainan kaupungeissa elintarvikkeista on jo vakava pula. Mustanmeren huomattavat viljojen ja öljykasvien kauppavirrat ovat käytännössä pysähtyneet.

Ukrainan sota muutti markkinaodotuksia dramaattisesti ja vaikutti kaikkien hyödykkeiden hintoihin, myös maatalouselintarvikkeiden alkutuotteiden hintoihin. **Elintarviketurvan suurimmat huolenaiheet** liittyvät pääasiassa maailmanlaajuisiin **vehnämarkkinoihin.** Vehnän futuurimarkkinoilla hinnat ovat nousseet 70 prosenttia hyökkäyksen jälkeen. Tarjontasokki, joka johtuu Ukrainan ja Venäjän on merkittävästä vehnämarkkinoiden osuudesta, ja tuotantopanoskustannusten aiheuttama sokki, joka johtuu etenkin maakaasun, typpilannoitteiden ja hapen kustannuksista, vaarantavat maailmanlaajuisen vehnän tuotannon. Kuluvan ja seuraavan kauden elintarviketarpeiden kattamiseksi tuotantoa olisi lisättävä jopa 25 miljoonalla tonnilla².

---

¹ [Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability | Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability \(ipcc.ch\)](https://www.ipcc.ch/report/2022-impacts-adaptation-vulnerability/).

² On arvioitu, että noin 5 miljoonaa tonnia vehnää jää tuomatta Ukrainasta kesäkuun 2022 loppuun mennessä. Lisäksi markkinointivuonna 2022/2023 Ukrainasta odotettiin tuotavan 20 miljoonaa tonnia vehnää, mikä ei nyt ehkä toteudu. Näissä luvuissa ei oteta huomioon vaikutuksia Venäjän vehnän vientiin.

Enemmän kuin koskaan nyt on **aika osoittaa solidaarisuutta**. Tässä tiedonannossa esitetään komission toimet, joita se esittää Eurooppa-neuvoston 10. ja 11. maaliskuuta 2022 antaman Versailles'n julistuksen perusteella. Julistuksessa komissiota pyydettiin esittämään mahdollisimman pikaisesti vaihtoehtoja puuttua nouseviin elintarvikkeiden hintoihin ja globaalia elintarviketurvaa koskevaan kysymykseen. Tiedonanto perustuu tilanteen arviointiin (liite 1) ja Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa ja sen Pellolta pöytään -strategiassa esitettyyn näkemykseen oikeudenmukaisesta, terveyttä edistävästä ja ympäristöä säästävästä elintarvikejärjestelmästä. Siinä esitetään **lyhyen aikavälin toimenpiteitä, joilla tuetaan Ukrainan elintarviketurvaa ja maataloutta**, maailmanlaajuisista elintarviketurvaa sekä tuottajia ja kuluttajia EU:ssa. Siinä myös kehoitetaan puuttumaan kehittyvän kriisin paljastamiin puutteisiin siten, että **edistetään siirtymää kohti kestävä, häiriönsietokykyistä ja oikeudenmukaista elintarvikejärjestelmää** EU:ssa ja maailmanlaajuisesti.

2. MAAILMANLAAJUINEN ELINTARVIKETURVA

Venäjän hyökkäyksellä Ukrainaan saattaa olla vakavia seurauksia elintarviketurvalle paitsi Ukrainassa myös monissa elintarvikepulasta kärsivissä maissa Afrikassa (mukaan lukien Saharan eteläpuolinen Afrikka), Lähi-idässä ja Länsi-Balkanilla. Yhdistettynä elintarvikkeiden hinnannousuun tämä todennäköisesti lisää köyhyyttä ja epävakautta näissä maissa.

Sodan runteleman Ukrainan elintarviketurva on suuri ongelma, varsinkin kun Venäjä näyttää tarkoituksellisesti iskevän ruokavarastoihin ja varastointipaikkoihin ja tuhoavan niitä. YK:n arvioiden mukaan elintarviketurvan heikkeneminen koskee Ukrainassa peräti 18:aa miljoonaa ihmistä, ja jopa 6,7 miljoonaa joutuu siirtymään kotiseudultaan Ukrainan sisällä. Kaupunkien elintarvikepulasta ja miljoonien pakolaisten ja siirtymään joutuneiden vuoksi **Ukraina tarvitsee kiireellistä elintarvikeapua**. Humanitaariset toimijat, kuten Maailman elintarvikeohjelma, tarjoavat elintarvikeapua ja laajentavat toimiaan. EU mobilisoi apua sekä pelastuspalvelumekanismiensa että humanitaaristen mekanismiensä kautta. Jo käynnissä olevan EU:n humanitaarisen avun kautta Ukrainaa ja Moldovaa autetaan 93 miljoonalla eurolla. Apu sisältää elintarvikeapua ja tukea perustarpeiden täyttämiseen.

Sodankäynti ja yleinen sekasorto vaikuttavat huomattavasti vuoden 2022 sadonkorjuuseen Ukrainassa, joka tunnetaan Euroopan vilja-aittana. Tuotannon takaamiseksi ukrainalaiset viljelijät tarvitsevat siemeniä, polttoainetta, lannoitteita ja kasvinsuojeluaineita. Komissio tukee Ukrainaa sellaisen lyhyen ja keskipitkän aikavälin elintarviketurvastrategian kehittämisessä ja toteuttamisessa, jolla varmistetaan, että tuotantopanokset päätyvät mahdollisuuksien mukaan viljelijöille ja että kuljetus- ja varastointitiloja pidetään yllä, jotta Ukraina voi ruokkia kansalaisiaan ja lopulta palata vientimarkkinoille. Komissio tekee yhteistyötä Yhdistyneiden kansakuntien elintarvike- ja maatalousjärjestön (FAO) kanssa Länsi-Ukrainassa pientilojen tukemiseksi ja maataloustuotannon turvaamiseksi. Ukrainan maatalousviranomaisten pyynnöstä komissio myös varmistaa, että Ukrainan pääsy EU:n markkinoille säilyy ja sitä helpotetaan joustavasti sekä Ukrainan markkinoille suuntautuvan viennin että sieltä tulevan tuonnin osalta. Ukrainan hallitus aikoo rahoittaa viljelijöiden lainojen korkoja 25 miljardin hryvnian (760 miljoonan euron) ohjelmasta osana uusia toimenpiteitä, joilla pyritään helpottamaan sodan aiheuttamaa taloudellista sokkia. Lisäksi EU:n maatalousjärjestöt tarjoavat apua ja tukea ukrainalaisille viljelijöille.

Sota vaikuttaa suoraan maailman elintarviketoimituksiin (etenkin vehnän, maissin, ohran ja auringonkukkaöljyn osalta) ja lannoitteiden ja energian hintoihin. Uudet hinnankorotukset pahentavat jo ennestään vaikeaa covid-19-pandemiasta, kuivuudesta ja muista konflikteista johtuvaa sosioekonomista tilannetta. **Syyskuussa 2021 yli 161 miljoonaa ihmistä 42 maassa kärsi akuutista elintarvikepulasta.** Melkein kolmasosa maailman ihmisistä ei saa riittävästi ruokaa, ja terveellinen ruokavalio on noin 3 miljardin ihmisen ulottumattomissa. On vaarana, että nämä luvut kasvavat ja kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttaminen vuoteen 2030 mennessä vaikeutuu entisestään. FAOn analyysissä arviot aliravittujen ihmisten määrän kasvusta vaihtelevat 7,6 miljoonasta (kohtuullinen häiriöskenaario) 13,1 miljoonaan (vakava häiriöskenaario).

Monille alhaisen tulotason maille ja jopa alemman keskitulotason maille tällaiset olosuhteet merkitsevät **(elintarvikkeiden) tuontilaskun kasvua** aikana, jolloin velka on kasvanut ja valuuttakurssit ovat paineen alla. Tilanne vaikuttaa voimakkaasti maihin (esimerkiksi Afrikassa, Lähi-idässä ja Länsi-Balkanilla), jotka tuovat suuren osan elintarvikkeistaan ja erityisesti vehnästä, joka on tärkeä perushyödyke, Venäjältä ja Ukrainasta. Jännitteet voivat lisääntyä ja johtaa yhteiskunnallisiin levottomuuksiin, radikalisoitumiseen ja epävakauteen. Maille, joiden maataloustuotanto on merkittävässä määrin riippuvainen lannoitteiden tuonnista ja joista osa on lisäksi riippuvainen tuontivehnästä, tulee aiheutumaan lisäkustannuksia. Tästä voi syntyä kestämaton noidankehä, joka uhkaa vakavasti elintarviketuotantoa usean seuraavan satokauden ajan.

Sekä humanitaariset tarpeet että kustannukset todennäköisesti kasvavat ja humanitaariseen apuun kohdistuu lisäpainetta. Esimerkiksi Maailman ruokaohjelma arvioi, että sen toimintakustannukset kasvavat 26,1 miljoonaa euroa kuukaudessa nykytasoon verrattuna elintarvikkeiden ja polttoaineiden hinnankorotusten yhteisvaikutuksesta. Pandemiaa edeltävään tasoon verrattuna kustannukset ovat kasvaneet 63,8 miljoonaa euroa per kuukausi.

EU on merkittävä humanitaarisen avun ja kehityksen toimija elintarvike- ja ravitsemusturvan alalla, ja se antaa merkittävää taloudellista ja poliittista tukea. EU on vuodesta 2015 alkaen käyttänyt humanitaariseen elintarvikeapuun vuosittain vähintään 350 miljoonaa euroa. Lisäksi EU kohdensi kaudella 2014–2020 **yli 10 miljardia euroa kehitysyhteistyöhön köyhimpien ja haavoittuvimmassa asemassa olevien elintarviketurvan parantamiseen, nälän poistamiseen ja kaikenlaisen aliravitsemuksen torjumiseen.** EU myöntää vuosina 2021–2024 vähintään 2,5 miljardia euroa (1,4 miljardia euroa kehitysyhteistyöhön ja 1,1 miljardia euroa humanitaariseen apuun) kansainväliseen yhteistyöhön, jolla on ravitsemustavoitteita. Vuosien 2021–2027 kansainvälisellä yhteistyöohjelmalla EU tukee elintarvikejärjestelmiä noin 70 kumppanimaassa.

Venäjän Ukrainaan tekemän hyökkäyksen jälkeinen **futuurihintojen epäsymmetrinen nousu osoittaa, että huolta maailmanlaajuisesta elintarviketurvasta** aiheuttavat nimenomaan **vehnämarkkinat. Geostrategisesti on perusteltua, että EU osallistuu tuotantovajeen kattamiseen, jotta vältetään maailmanlaajuinen vehnäpula. EU ei ole pelkästään merkittävä vehnän nettoviejä vaan myös sen vehnäsadot** ovat maailmanlaajuisesti **suurimpien joukossa**³. Viime kesän jälkeen EU on vienyt 19 miljoonaa tonnia vehnää, ja tarkoituksena on viedä kesäkuun loppuun mennessä vielä ylimääräiset 13 miljoonaa tonnia. Tämä luku saattaa nousta hieman vientimyynnin

³ Vehnän tuotos EU:ssa on keskimäärin 5,3 tonnia/hehtaari, Ukrainassa 4,3 t/ha ja muualla maailmassa lähes 3 t/ha tai alle.

korkeiden hintojen lisätessä vientihalukkuutta. Syysvehnän vuoden 2022 satonäkymät ovat hyvät, sillä viljelyala on kasvanut yhden prosentin edellisvuodesta eivätkä viljelykasvit ole kärsineet talvella epäsuotuisista sääoloista suurissa tuottajajäsenvaltioissa.

Lyhyellä aikavälillä komissio seuraa ja analysoi säännöllisesti elintarvikkeiden hintoja ja elintarviketurvan heikkenemistä (mukaan lukien varastojen tasot maa- ja aluetasolla), jotta se voi koordinoida toimintaa muiden maailmanlaajuisen toimijoiden kanssa mahdollisuuksien mukaan maatalousmarkkinatietojärjestelmän (AMIS) pohjalta. Se seuraa niiden hyödykkeiden tarvetta, joiden varastot ovat maailmanlaajuisesti alhaiset, voidakseen antaa oikeita markkinasignaaleja kestävän tuotannon vauhdittamiseksi. **Humanitaarista apua olisi lisättävä**, ja se olisi keskitettävä elintarvikepulasta kärsiviin maihin, konflikteista kärsiviin maihin Pohjois-Afrikassa ja Lähi-idässä sekä Aasiaan ja Saharan eteläpuoliseen Afrikkaan. Apua olisi tarjottava mahdollisuuksien mukaan humanitaarisen avun, kehityksen ja rauhan välisen yhteyden pohjalta, ja Global Network Against Food Crises -verkoston toiminta olisi laajennettava kansalliselle ja paikalliselle tasolle. Lisäksi ensimmäisessä Euroopan humanitaarisen avun foorumissa (21.–23. maaliskuuta 2022) peräänkuulutettiin toimia, joilla edistetään **humanitaarista Team Europe -yhteistyötä maailmanlaajuisen elintarvikekriisin torjumiseksi**. Kollektiivisen toimintansa avulla EU ja sen jäsenvaltiot voivat yhdessä lisätä hätäapuun ja kunnostukseen tarkoitettua humanitaarista apua.

Ukrainaa varten ehdotetulla **EU:n hätätilanteen tukiohjelmalla** (330 miljoonaa euroa) pyritään lievittämään Venäjän hyökkäyksen ukrainalaisille aiheuttamaa kärsimystä turvaamalla perushyödykkeiden ja -palvelujen saanti sekä suojele. Toimilla vahvistetaan maan selviytymiskykyä ja kykyä torjua hybridiuhkia lisäämällä hallituksen, talouden toimijoiden, median ja kansalaisyhteiskunnan valmiuksia selviytyä kriisin vaikutuksista ja edistää maan elpymistä. Toimissa keskitytään myös pienimuotoisen siviili-infrastruktuurin jälleenrakentamiseen ja strategiseen suunnitteluun sekä energiavarmuuteen.

Tukikelpoisuusvaatimusten täytyessä tukea voidaan täydentää makrotaloudellisella tuella sellaisten ihmisten tukemiseksi, joihin (elintarvikkeiden) hinnankorotukset eniten vaikuttavat, sekä kehittämällä sosiaalisen suojelelun mekanismeja. **EU voi myös jatkaa velkahelpotusten sisällyttämistä laajempaan poliittiseen vuoropuheluun sekä rahoitusstrategioihin ja -toimiin vihreän elpymisen ylläpitämiseksi**. Olisi otettava käyttöön ennakoivia mekanismeja, jotta voidaan ehkäistä uusia sokkeja ennen niiden ilmenemistä ja jos niitä kuitenkin ilmenee, vähentää vaikutuksia pikemminkin kuin reagoida seurauksiin.

EU aikoo myös jatkossakin – myös kansainvälisillä foorumeilla – puhua päättäväisesti **elintarvikkeiden vientirajoitusten ja -kieltojen välttämisen** puolesta, sillä niiden seuraukset ovat tuhoisia, kuten vuosien 2007–2008 kriisi osoitti eri puolilla maailmaa. Koordinointi WTO:n puitteissa on olennaisen tärkeää. Häiriönsietokyvyn parantamiseksi tuojamaita kannustetaan monipuolistamaan elintarvikkeiden lähteitä. Myös hyvin toimivat globaalit toimitusketjut ja logistiikka ovat ensiarvoisen tärkeitä maailmanlaajuiselle elintarviketurvalle.

Keskipitkällä aikavälillä EU tukee maita niiden siirtyessä kohti häiriönsietokykyisiä ja kestäviä maatalous- ja vesiviljelyalan elintarvikejärjestelmiä. Tähän sisältyy analyyttinen ja poliittinen tuki, josta keskusteltiin vuoden 2021 elintarvikejärjestelmiä käsitelleessä huippukokouksessa ja kasvua edistävää ravitsemusta käsitelleessä huippukokouksessa. EU lisää kansainvälistä yhteistyötään elintarviketutkimuksen ja -innovoinnin alalla.

Tähän kuuluvat myös johtoasema kansainvälissä maataloustutkimuksen neuvoantavassa ryhmässä (CGIAR), keskittyminen erityisesti ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja sen hillintään ja luonnonvarojen kestävään hoitoon ja suojeluun sekä tietyt toimintatavat, kuten agroekologia, maisemanhoito, peltometsätalous, kauppavirtojen ja tuotantojärjestelmien monipuolistaminen ja ruokahävikin ja -jätteen vähentäminen. EU aikoo lisätä myös ravitsemukseen ja terveelliseen ruokavalioon liittyvää kansainvälistä yhteistyötään, myös humanitaarisen avun kautta, sekä häiriönsietokykyisiin ja osallistaviin arvoketjuihin liittyvää kansainvälistä yhteistyötään. Vuonna 2019 hyväksytty Afrikan unionin ja EU:n maaseudun muutosohjelma tarjoaa perustan tiiviimmälle yhteistyölle.

EU on valmis määrittämään yhdessä kansainvälisten järjestöjen kanssa ja meneillään olevan G7-prosessin yhteydessä elintarvikkeiden nettotuojamaiden tarpeet ja antamaan tarvittaessa kohdennettua tukea maiden omien asialistojen mukaisesti (jotka on yhdenmukaisia elintarvikejärjestelmiä käsitelleessä huippukokouksessa sovittujen kansallisten ratkaisujen ja Afrikan maatalouden kokonaisvaltaisen kehittämisohjelman (CAADP) suunnitelmien kanssa).

EU aktivoi kansainvälistä yhteisöä ulottamaan monenväliset toimet kiireellisesti humanitaarista apua pidemmälle. Tämä tarkoittaa myös sen varmistamista, että YK:n elimet, joilla on elintarviketurvan kannalta merkityksellisiä tehtäviä, toteuttavat tarvittavat toimet. Esimerkiksi elintarviketurva on keskeinen osa FAOn toimeksiantoa. Sillä on keskeinen rooli analysoitaessa ja käsiteltäessä Venäjän Ukrainaan tekemän hyökkäyksen vaikutuksia kansainvälisiin elintarvikejärjestelmiin, pyrittäessä estämään tilanteen heikkenemistä entisestään ja keskityttäessä erityisesti kaikkein heikoimmassa asemassa olevien suojelemiseen. EU haluaa myös varmistaa, että elintarviketurva sisällytetään koko YK-järjestelmän toimiin, myös YK:n turvallisuusneuvoston ja yleiskokouksen toimiin, kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden vahvistamiseksi.

Komissio ehdottaa seuraavia toimia ja kehottaa jäsenvaltioita

- osoittamaan solidaarisuutta Ukrainaa kohtaan toimittamalla **elintarvikeapua ja humanitaarista apua ja tukemalla maan maatalous- ja kalastusalaa** tiiviissä yhteistyössä kansainvälisten kumppanien kanssa,
- **jatkamaan velkahelpotusten sisällyttämistä laajempaan poliittiseen vuoropuheluun sekä rahoitusstrategioihin ja -toimiin vihreän elpymisen ylläpitämiseksi,**
- seuraamaan ja analysoimaan säännöllisesti elintarvikkeiden hintoja ja elintarviketurvaan liittyviä puutteita (myös varastojen tasoja maa- ja aluetasolla), koordinoimaan toimintaa muiden maailmanlaajuisten toimijoiden kanssa ja asettamaan varastot apua tarvitsevien maiden saataville,
- tukemaan maita niiden siirtyessä kohti häiriönsietokykyisiä ja kestäviä maatalous- ja vesiviljelyalan elintarvikejärjestelmiä,
- lisäämään **humanitaarista apua alueille ja väestöryhmille, joihin elintarviketurvan heikkeneminen vaikuttaa eniten,**
- tukikelpoisuusvaatimusten täytyessä **harkitsemaan makrotaloudellista tukea elintarvikepulasta kärsiville alhaisen tulotason maille** sellaisten väestöryhmien tukemiseksi, joihin (elintarvikkeiden) hinnankorotukset eniten vaikuttavat,
- vastustamaan, myös kansainvälisillä foorumeilla, **elintarvikkeiden vientirajoituksia ja -kieltoja** ja puolustamaan **sisämarkkinoiden** moitteetonta toimintaa.

3. ELINTARVIKETURVA EU:SSA

3.1. Elintarvikkeiden saatavuus ja kohtuuhintaisuus

Elintarvikkeiden saatavuus ei ole vaarassa EU:ssa, mutta niiden **kohtuuhintaisuus** pienituloisille on.

EU on keskeisten maataloustuotteiden osalta suurelta osin omavarainen ja vehnän osalta nettoviejä. EU on kuitenkin merkittävä nettotuoja tiettyjen sellaisten tuotteiden osalta, joiden korvaaminen (nopeasti) saattaa olla vaikeaa. Tällaisia tuotteita ovat esimerkiksi rehuvalkuainen, auringonkukkaöljy ja kala- ja äyriäistuotteet. Kuluttajien osalta vaaraa suurimittaisesta pulasta ei ole. Vaikka elintarvikehuollon vakaus ei ole vaarassa EU:ssa, nämä haavoittuvuudet yhdessä elintarvikeketjun tuotantopanoskustannusten nousun kanssa nostavat elintarvikkeiden hintoja entisestään. Jos tilatasolla huomattavasti nousseita tuotantokustannuksia ei kompensoida korkeammilla hinnoilla, ketjun toimintavarmuus saattaa heikentyä.

Tätä taustaa vasten komissio on äskettäin perustanut uuden **Euroopan elintarviketurvan kriisivalmius- ja kriisinhallintamekanismin (EFSCM)⁴**, jolla pyritään parantamaan eurooppalaisten ja kansallisten viranomaisten sekä asiaankuuluvien EU:n ulkopuolisten maiden ja yksityisten sidosryhmien koordinoituvia toimia elintarvikehuollon ja elintarviketurvan varmistamiseksi kriisiaikoina. Mekanismi aloitti

⁴ COM(2021) 689, 12. marraskuuta 2021, Valmiussuunnitelma elintarvikehuollon ja elintarviketurvan varmistamiseksi kriisiaikoina.

toimintansa 9. maaliskuuta 2022. Se tekee **kattavan kartoituksen elintarvikkeiden toimitusketjun riskeistä ja haavoittuvuuksista EU:ssa** ja antaa sen jälkeen suosituksia ja ehdottaa asianmukaisia riskinhallintatoimenpiteitä.

Hyvin toimivat **sisämarkkinat muodostavat vakaan perustan EU:n elintarvikehuollolle ja elintarviketurvalle myös tämänhetkisessä** kriisissä. Unionin toimitusketjut ovat toisistaan riippuvaisia, ja kaikilla perusteettomilla sisämarkkinoihin kohdistuvilla rajoituksilla voi olla tahattomia seurauksia, jotka saattavat uhata turvallisten elintarvikkeiden saantia. Komissio vastustaa voimakkaasti sellaisia jäsenvaltioiden toimia, joilla ne suojelevat kotimaista elintarvikehuoltoa estämällä viennin. Tällaiset **kauppaa vääristävät toimenpiteet eivät lähtökohtaisesti sovellu sisämarkkinoille, ja niillä on viime kädessä kielteinen vaikutus elintarviketurvaan**. On tärkeää, että jäsenvaltiot koordinoivat toimia parantaakseen kauppavirtoja, jotta hyödykkeitä ja elintarvikkeita toimitetaan sinne, missä niitä eniten tarvitaan. **Sisämarkkinoiden hätäapuvälineen** perustaminen vahvistaa entisestään unionin valmiutta ja koordinoitavalmiuksia ja vähentää perusteettomien rajoitusten riskiä. Komissio ja jäsenvaltiot seuraavat **suoria ulkomaisia sijoituksia** asetuksen (EU) 2019/452 puitteissa. Kyseisen asetuksen nojalla ne voivat ottaa huomioon suorien ulkomaisten sijoitusten mahdollisen vaikutuksen kriittisten tuotantopanosten tarjontaan ja elintarviketurvaan. Uusia sijoituksia tarkastellaan perusteellisesti sen arvioimiseksi, miten ne mahdollisesti vaikuttavat elintarvikehuoltoon ja elintarviketurvaan.

Erityistä huomiota olisi kiinnitettävä heikoimmassa asemassa oleviin, mukaan lukien Ukrainan pakolaiset ja pienituloiset, joihin energian korkeat hinnat jo vaikuttavat ja jotka kärsivät edelleen covid-19-pandemian aiheuttamasta sosioekonomisesta sokista. Tutkimusten mukaan kotitaloudet ovat vuoden 2008 kriisin jälkeen ostaneet keskimäärin vähemmän hedelmiä ja vihanneksia ja siirtyneet halvempiin elintarvikkeisiin, joissa on yleensä paljon kaloreita ja vähän ravinteita (eli vitamiineja, kivennäisaineita ja kuituja, jotka ovat olennaisia terveyden kannalta).

Elintarvikkeiden hintojen noustessa sosiaalipoliittiset toimenpiteet ovat tärkeitä sekä heikoimmassa asemassa olevien kansalaisten suojelemiseksi elintarviketurvan heikkenemiseltä että sen varmistamiseksi, että kaikilla on varaa ostaa riittävästi terveellistä ja ravitsevaa ruokaa. Tällaisten toimenpiteiden on oltava osa integroitua lähestymistapaa, jolla puututaan köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen perimmäisiin syihin. Lisäksi eurooppalaisessa lapsitakuussa jäsenvaltioita ohjeistetaan takaamaan apua tarvitseville lapsille mahdollisuus saada riittävästi terveellistä ravintoa, muun muassa vähintään yksi maksuton terveellinen ateria jokaisena koulupäivänä.

Jäsenvaltiot voivat hyödyntää EU:n rahastoja, kuten vähävaraisimmille suunnatun eurooppalaisen avun rahastoa (FEAD), josta tuetaan jäsenvaltioiden toimia elintarvikkeiden ja perushyödykkeiden toimittamiseksi vähävaraisimmille. Rahastosta on myönnetty elintarvikeapua yli 15 miljoonalle ihmiselle. Jäsenvaltiot voivat täydentää resurssiaan ottamalla käyttöön koheesiota ja Euroopan alueita tukevan elpymisavun (REACT-EU-väline) varoja ja hyödyntämällä FEAD-ohjelmille koheesiopoliittisella tukitoimella Euroopan pakolaisten auttamiseksi (CARE) myönnettyjä lisäjoustomahdollisuuksia, joita komissio on äskettäin ehdottanut.

Lieventääkseen elintarvikkeiden korkeiden hintojen vaikutusta heikoimmassa asemassa oleviin jäsenvaltiot voivat soveltaa **alennettuja arvonlisäverokantoja** ja rohkaista talouden toimijoita alentamaan kuluttajahintoja. Joulukuussa 2021 neuvosto sopi alv-kantojen uudistuksesta EU:n tasolla. Sen myötä jäsenvaltiot voivat alentaa verokantojaan edelleen, jopa 0 prosenttiin, tiettyjen sellaisten tavaroiden ja palvelujen osalta, kuten

elintarvikkeiden, joilla vastataan perustarpeisiin. Jäsenvaltiot voivat jo hyödyntää tätä mahdollisuutta. Ne voivat myös tehokkaana ja toimivana ratkaisuna kohtuuhintaisuuteen tehdä kertaluonteisia tulonsiirtoja kotitalouksille.

3.2. EU:n maatalousmarkkinoiden vakauttaminen ja tuottajien tukeminen

Markkinoiden dynamiikka vaikuttaa tuottajien valintoihin. Yksi tapa lieventää korkeista hinnoista aiheutuvaa painetta lyhyen aikavälin mukautuksilla on vähentää polttoaineen ja rehun kysyntää ja lisätä tarjontaa kannustamalla istuttamaan enemmän kevätehennä. Viljelijät ottavat yhä enemmän käyttöön kestäviä käytäntöjä, mihin on rohkaistava jatkossakin.

Yhteisessä maatalouspolitiikassa (YMP) ja yhteisessä kalastuspolitiikassa (YKP) säädetään monenlaisista toimenpiteistä, kuten **hintaturvaverkosta** ja mahdollisuudesta toteuttaa **poikkeuksellisia toimenpiteitä**. Tällaisia toimenpiteitä voidaan ottaa käyttöön markkinoiden vakauden varmistamiseksi ja poikkeuksellisiin olosuhteisiin reagoimiseksi. On tarpeen kohdentaa tukea tuottajille, joiden tuotantopanostuskustannukset nousevat, mutta sillä ei pitäisi vaarantaa pitkän aikavälin tavoitteita häiriönsietokykyisemmästä ja kestävämmästä elintarvikejärjestelmästä.

Komissio **seuraa nykyistä tilannetta tarkasti** vuodesta 2008 lähtien kehitettyjen markkinaseurantavälineiden avulla⁵. Jotta tässä tilanteessa, jossa hinnat ovat korkeat ja tarjonta on epävarmaa, voidaan seurata paremmin varastojen tasoa, komissio ehdottaa, että jäsenvaltiot **toimittavat kuukausittain tiedot** elintarvikkeiden ja rehujen kannalta olennaisten hyödykkeiden **yksityisistä varastoista**, jotta niiden saatavuudesta saadaan ajankohtainen ja selkeä kuva.

Tämänhetkisen poikkeuksellisen tilanteen vuoksi komissio on ehdottanut **500 miljoonan euron tukipakettia**, jossa hyödynnetään muun muassa kriisivarausta. Tarkoituksena on tukea niitä tuottajia, joihin Ukrainan sodan vakavat seuraukset vaikuttavat eniten. Näin jäsenvaltiot voisivat tarjota viljelijöille taloudellista tukea ja siten edistää maailmanlaajuisia elintarviketurvaa ja puuttua tuotantopanostuskustannusten noususta tai kaupan rajoituksista johtuviin markkinahäiriöihin. Ensisijaisesti olisi tuettava kestäviä käytäntöjä soveltavia viljelijöitä. Samalla olisi kuitenkin varmistettava, että toimet kohdennetaan niihin aloihin ja viljelijöihin, joita kriisi koettelee eniten. Mahdollisiin tämän syksyn kassavirtahaasteisiin vastaamiseksi komissio antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden maksaa viljelijöille **korotettuja** suorien tukien ja pinta-alaan ja eläimiin liittyvien maaseudun kehittämistoimenpiteiden **ennakkomaksuja** 16. lokakuuta 2022 alkaen.

EU:n tarjontaa rajoittaa hedelmällisen maan saatavuus. EU:n tuotantokapasiteetin lisäämiseksi komissio on tänään hyväksynyt täytäntöönpanosäädöksen, jonka nojalla jäsenvaltiot voivat poikkeuksellisesti ja tilapäisesti **poiketa tietyistä viherryttämismuutoksista**. Ne voivat muun muassa sallia **minkä tahansa ravinnoksi ja rehuksi tarkoitettun viljelykasvin tuotannon** kesantomaalla, joka kuuluu vuoden 2022

⁵ EU:n maatalouselintarvikemarkkinoiden seurantakeskukset: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures/markets/overviews/market-observatories_en.
Kalastus- ja vesiviljelytuotteiden markkinoiden EU-seurantakeskus (EUMOFA):
<https://www.eumofa.eu/>.
Maataloustuotteiden lyhyen aikavälin markkinanäkymät, jotka on määrä julkaista 4. huhtikuuta 2022:
https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures/markets/outlook/short-term_en#arablecrops.

ekologisiin aloihin, ilman, että viljelijät menettävät viherryttämistuen. Tämän tilapäisen joustavuuden ansiosta viljelijät voivat mukauttaa ja laajentaa tämän vuoden viljelysuunnitelmiaan.

Komissio rohkaisee jäsenvaltioita käyttämään mahdollisuuksia **muuttaa biopolttoaineiden sekoitussuhteita**, mikä saattaa vähentää biopolttoaineen raaka-aineiden tuotantoon käytettävän EU:n maatalousmaan alaa, ja siten helpottaa elintarvikkeiden ja rehujen kannalta olennaisten hyödykkeiden markkinoihin kohdistuvaa painetta.

Kalatalousalan toimijoiden auttamiseksi komissio harkitsee EMKVR:n⁶ kriisimekanismin käyttöönottoa. Mekanismi on suunniteltu sellaisia poikkeuksellisia tilanteita varten, jotka aiheuttavat merkittäviä markkinahäiriöitä. Sen nojalla jäsenvaltiot voivat myöntää korvauksia tulonmenetyksistä ja taloudellisista tappioista alan toimijoille sekä hyväksytyille tuottajaorganisaatioille ja -liitoille, jotka varastoivat kalastustuotteita⁷.

Jotta jäsenvaltiot voivat korjata Ukrainan sodasta taloudelle aiheutuvat vakavat häiriöt, komissio hyväksyi 23. maaliskuuta 2022 uuden **itsenäisen tilapäisen kriisikehyksen**. Kehyksen puitteissa yrityksille, mukaan lukien viljelijät ja kalastajat, joihin kriisi vaikuttaa, voidaan antaa maksuvalmiustukea sekä avustusta kasvaviin kaasuihin ja sähkökustannuksiin. Kehyksessä sallitaan tuki, myös suorat avustukset, tuottajille, joihin kriisi vaikuttaa (kuten niille, joiden tuotantopanostuskustannukset (erityisesti rehu ja lannoitteet) ovat nousseet merkittävästi), ja energiaintensiivisille yrityksille (kuten lannoitteiden valmistajille ja jalostusteollisuudelle).

Lyhyellä aikavälillä myös **eläinten rehun saatavuus** on ongelma. Kotieläin- ja vesiviljelyalan tuottajat etsivät jo nyt vaihtoehtoisia toimituslähteitä korvamaan sodan vuoksi menetetyt lähteet. Jotkin jäsenvaltiot ovat päättäneet hyödyntää EU:n lainsäädännössä⁸ olemassa olevia joustomahdollisuuksia, jotka koskevat tuontia asianmukaisesti perustelluissa poikkeustapauksissa ja jotka eivät vaaranna elintarvikkeiden turvallisuutta ja kuluttajien terveyttä. Komissio valvoo tällaisia kansallisia toimenpiteitä. Lisäksi otetaan käyttöön markkinoiden turvaverkkotoimenpiteitä, joilla tuetaan sianlihamarkkinoita alalle tyypillisissä vaikeuksissa.

Lannoitteiden korkeat hinnat kannustavat tehokkaampaan käyttöön ja kestävämpiä vaihtoehtoja koskeviin innovaatioihin. Tämä puolestaan edistää Pellolta pöytään -strategian tavoitetta vähentää ravinnehävikkiä 50 prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Luonnonmukaisessa maataloudessa käytetään vähäisiä määriä kivennäislannoitteita, minkä vuoksi hinnankorotukset vaikuttavat siihen vähemmän. Siitä huolimatta **kivennäislannoitteiden kustannusten ja saatavuuden** on oltava edelleen etusijalla lyhyellä aikavälillä, kunnes siirrytään kestävien lannoitetyyppien tai lannoitusmenetelmien käyttöön. EU:n lannoiteteollisuuden tarvitsema tuonti on turvattava. Tämä koskee myös kaasua, jota tarvitaan lannoitteiden tuottamiseen EU:n

---

⁶ Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahasto (EMKVR), asetuksen (EU) 2021/1139 26 artiklan 2 kohdan nojalla.

⁷ Kalastus- ja vesiviljelytuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä annetun asetuksen (EU) N:o 1379/2013 30 ja 31 artiklassa tarkoitetun varastointimekanismin mukaisesti.

⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 396/2005, annettu 23 päivänä helmikuuta 2005, torjunta-ainejäämien enimmäismääristä kasvi- ja eläinperäisissä elintarvikkeissa ja rehuissa tai niiden pinnalla sekä neuvoston direktiivin 91/414/ETY muuttamisesta.

sisällä. Lannoitteiden hintoja ja niiden toimittamista viljelijöille on seurattava sen varmistamiseksi, että EU:n satonäkymät eivät vaarannu.

4. ELINTARVIKEJÄRJESTELMÄN HÄIRIÖNSIETOKYVYN VARMISTAMINEN

4.1. Kestävät elintarvikejärjestelmät

Vaikka lyhyen aikavälin hätätilanteen tukitoimenpiteet ovat tärkeitä, ne eivät muuta sitä tosiseikkaa, että pitkällä aikavälillä elintarvikealalla on keskityttävä kestävyteen ja häiriönsietokykyyn.

Elintarvikkeiden kestävyys on elintärkeä elintarvikeeturvan kannalta. Ilman Pelloilta pöytään -strategian ja biodiversiteettistrategian mukaista siirtymää elintarvikeeturva on keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä vakavasti uhattuna, millä on peruuttamattomia vaikutuksia maailmanlaajuisesti. Mainittujen strategioiden täytäntöönpanossa komissio haluaa **varmistaa, että EU:n maatalouden, kalatalouden ja vesiviljelyalan kokonaistuottavuutta ei heikennetä.**

Tietoisena ihmisten terveyden, ekosysteemien, toimitusketjujen, kulutustottumusten ja maapallon sietokyvyn rajojen välisistä suhteista komissio esitti Pelloilta pöytään -strategiassa visionsa **oikeudenmukaisesta, terveyttä edistävästä ja ympäristöä säästävästä elintarvikejärjestelmästä.** Kyseisessä strategiassa komissio korostaa EU:n elintarvikejärjestelmän häiriönsietokyvyn merkitystä sille, että voidaan varmistaa kohtuuhintaisten elintarvikkeiden riittävä saatavuus kansalaisille kaikissa olosuhteissa ja toteuttaa siirtyminen kestäviin elintarvikejärjestelmiin oikeudenmukaisesti ja demokraattisesti Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin mukaisesti.

Tämänhetkinen kriisi on paljastanut EU:n elintarvikejärjestelmän riippuvuuden tuoduista tuontipanoksista, kuten fossiilisista polttoaineista, lannoitteista, rehusta ja raaka-aineista. Tämän vuoksi **EU:n maataloutta ja EU:n elintarvikejärjestelmiä on muutettava perustavanlaatuisesti** ja niistä on tehtävä kestävämpiä vihreän kehityksen ohjelman ja uudistetun YMP:n mukaisesti EU:n pitkän aikavälin maaseutuvissiossa⁹ ehdotettujen toimien avulla.

Tuotantopanosten parempi ja vähäisempi käyttö (ravinteet, torjunta-aineet) sekä luonnonmukainen maatalous (joka perustuu vähemmän tällaisiin tuotantopanoksiin) ovat kestäväan maatalouteen siirtymisen tukipilareita. Merellä tapahtuvan kalavarjoja tuhlaavan poisheittämissä lopettaminen ja laittoman, ilmoittamattoman ja sääntelemättömän kalastuksen torjunta auttavat nostamaan kalakannat kestäväälle tasolle. Tämänhetkinen kriisi korostaa myös toimien toteuttamatta jättämisen hintaa, ja siksi maatalouden tuottavuuteen liittyviin haasteisiin ja epäsuoran maankäytön muutoksen ympäristölle aiheuttamiin seurauksiin on vastattava kiireellisesti.

Tutkimukseen, osaamiseen, teknologiaan, agroekologiaan ja parhaiden käytäntöjen käyttöönottoon perustuva innovointi voi lieventää tuotantopanostuskustannuksiin kohdistuvaa painetta heikentämättä tuotantokapasiteettia ja **lisätä tuottavuutta pitkällä aikavälillä** ja siten edistää vihreää siirtymää. Lisäksi se auttaa saamaan aikaan perinpohjaisen muutoksen yhteiskunnassa, kun vähennetään elintarvikejätettä, kannustetaan kasvipohjaisiin ruokavaliioihin ja solmitaan kumppanuuksia kolmansien

⁹ EU:n pitkän aikavälin maaseutuvissio – Vahvat, verkottuneet, selviytymiskykyiset ja vauraat maaseutualueet vuoteen 2040 mennessä, COM/2021/345 final.

maiden kanssa kestävien elintarvikejärjestelmien kehittämiseksi. Elintarvikkeiden kestävyttä koskevan valistuksen lisääminen auttaa kuluttajia tekemään kestävämpiä valintoja. Ruokahävikin ja -jätteen torjunta vähentää rajallisiin luonnonvaroihin kohdistuvaa painetta ja tuo säästöjä. Lisäksi ylijäämäelintarvikkeiden uudelleenjakaminen auttaa apua tarvitsevia.

Ensisijaisesti on tuettava toimia, joilla lisätään **satojen kestävyttä** sekä teknologisten että agroekologisten innovaatioiden kautta. Komissio aikoo ehdottaa uusia sääntöjä, joilla helpotetaan biologisia tehoaineita sisältävien kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamista. Se tarkastelee myös vaihtoehtoja **uusien genomiteknikoiden** kestäviksi uusiksi säännöiksi. Näin olisi mahdollista luoda kasvilajikkeita, jotka kestävätkä paremmin lämpötilan muutoksia ja ilmastouhkia sekä kasvintuhoojia ja tarvitsevat vähemmän lannoitteita. Maaperän hedelmällisyyden turvaamiseksi Horisontti Eurooppa -puiteohjelman Euroopan maaperäsopimus -missiolla pyritään luomaan 100 elävää koealuetta ja kärkihanketta johtamaan siirtymistä kohti tervettä maaperää.

Tämänhetkinen järjestyttävä kriisi vahvistaa, että **elintarvikejärjestelmän siirtymistä kohti kestävyttä on nopeutettava**, jotta tuleviin kriiseihin voidaan varautua paremmin. Vuonna 2021 järjestetyn YK:n elintarvikejärjestelmiä käsitelleen huippukokouksen seurantatoimena komissio osallistuu kahdeksaan työryhmään¹⁰, joissa kaikissa tavoitteena on elintarvikejärjestelmän siirtymä, häiriönsietokyky ja kestävä tuottavuuden kasvu.

Kauden 2023–2027 YMP:n strategiasuunnitelmilla on ratkaiseva merkitys tuettaessa siirtymistä kohti **kestäviä maatalouskäytäntöjä ja häiriönsietokykyisiä tuotantojärjestelmiä**. Siirtymisessä olisi hyödynnettävä erityisesti tulossuuntautuneempaa toimintakehystä ja tehokkaampia politiikan välineitä ja mekanismeja. Komissio aikoo keskittyä erityisesti näihin kohtiin tarkastellessaan jäsenvaltioiden suunnitelmaluonnoksia.

Komissio kehottaa jäsenvaltioita varmistamaan, että **tulotuki jaetaan oikeudenmukaisesti**, jotta parannetaan erityisesti pienten ja keskisuurten tilojen häiriönsietokykyä. Pienet ja keskisuuret tilat ovat alttiita markkinoiden epävakaudelle, mikä saattaa vaarantaa jatkuvuuden. Komissio myös kannustaa jäsenvaltioita hyödyntämään maaseuturahastoja **riskinhallintavälineiden** rahoittamisessa, viljelijöiden auttamisessa selviytymään ansioiden ja tulojen menetyksestä sekä lyhyiden toimitusketjujen kehittämisen ja maatilojen tulojen monipuolistamisen tukemisessa. Lisäksi se toivoo, että suunnitelmilla helpotetaan viljelijöiden **luotonsaantia**, jotta nämä voivat investoida kestävämpiin tuotantomenetelmiin, mukaan lukien uusiutuvan energian tuotanto ja käyttö.

Komissio odottaa myös, että jäsenvaltiot määrittelevät ja panevat täytäntöön uuden ehdollisuusmekanismin siten, että **ilmasto- ja ympäristötavoitteet maksimoidaan ja niiden mahdolliset lyhyen aikavälin vaikutukset tuotantokapasiteettiin minimoidaan**. Esimerkiksi biologiseen monimuotoisuuteen osoitettavan viljelysmaan vähimmäisosuudessa olisi keskityttävä pikemminkin tuottamattomien ominaispiirteiden,

---

¹⁰ Komissio osallistuu seuraaviin kahdeksaan työryhmään: Food is never waste, Healthy Diets from Sustainable Food Systems for Children & all, School Meals Coalition, Aquatic and Blue foods, Agroecology, Zero Hunger, Fighting food crises along the HDP nexus, Sustainable Productivity Growth. Lisätietoja: <https://foodsystems.community/coalitions/>.

kuten maiseman (esim. pensaat ja puut), säilyttämiseen ja vakiinnuttamiseen kuin kesannoitiin (joka heikentäisi EU:n tuotantopotentiaalia).

Jäsenvaltioita kehoitetaan tarkistamaan YMP:n mukaisia strategiasuunnitelmiaan, jotta viljelijöitä voidaan tukea sellaisten käytäntöjen omaksumisessa, joilla **optimoidaan lannoitteiden tehokkuus ja vähennetään niiden käyttöä**. Tämä voidaan toteuttaa erityisesti täsmäviljelyllä. Merkittävä rooli on myös luonnonmukaisella maataloudella, agroekologialla ja lannoitteiden käytön tehostamisella ravinnehuoltoa koskevan neuvonnan ja koulutuksen kautta. Jäsenvaltioiden olisi pyrittävä hyödyntämään tehokkaasti YMP:n strategiasuunnitelmiaan ja optimoitava ja vähennettävä muiden tuotantopanosten, kuten antibioottien ja torjunta-aineiden, käyttöä sekä sitouduttava hiiltä sitovaan viljelyyn.

4.2. Häiriönsietokyvyn parantaminen vähentämällä riippuvuutta fossiilisista polttoaineista ja tuoduista tuotantopanoksista

EU:n elintarvikealan häiriönsietokyky edellyttää monipuolisia tuontilähteitä ja **markkinakanavia**, jotka voidaan saavuttaa kunnianhimoisen ja vakaan kauppapolitiikan avulla niin monenvälisillä sopimuksilla kuin kauppasopimuksilla. Ukrainan sota ja markkinoiden reaktiot toivat esiin sen, että **Euroopan maatalouden ja kalastusalan on päästävä eroon energiariippuvuudesta ja riippuvuudesta energiaintensiiviseen tuontiin**.

Erityisen tärkeä tavoite on **vähentää riippuvuutta fossiilisten polttoaineiden avulla valmistetuista kivennäislannoitteista**. **Typpilannoitetta** tuotetaan pääasiassa maakaasun avulla (jota käytetään sekä energianlähteenä että lähtöaineena). Investoinneilla kiertotalouteen edistetään fossiilisiin polttoaineisiin perustuvien tuotteiden, materiaalien ja energian korvaamista ja autetaan siten talouden hiilestä irtautumista¹¹. Kivennäislannoitteiden valmistaminen puhtaalla teknologialla on tärkeä innovoinnin kohde. Komissio tukee siirtymistä **vihreään ammoniakkiin**¹², ja esimerkiksi kivennäislannoitteiden valmistajat voivat alkaa käyttää puhdasta vetyä komission vetystrategian¹³ mukaisesti. Näihin pyrkimykseen saa tukea **puhtaan vedyn allianssilta**, ja niitä edistetään 800 miljoonan euron investoinneilla.

Fosfaatti ja kaliumkarbonaatti ovat keskeisiä ravinteita, joilla varmistetaan korkealaatuisten peltokasvien hyvä sato. Molempien osalta ollaan riippuvaisia tuonnista, sillä suurin osa varannoista sijaitsee kolmansissa maissa, kuten Venäjällä, Kiinassa, Marokossa ja Valko-Venäjällä. Venäjän ja Valko-Venäjän osuus kaliumkarbonaatin viennistä maailmankaupassa on 40 prosenttia. Äskettäin hyväksytyjen pakotteiden seurauksena EU:n on korvattava tuonti mainituista kahdesta maasta (kaliumkarbonaatin osalta 60 prosenttia ja fosfaatin osalta 35 prosenttia) muilla lähteillä. Voimassa olevat vapaakauppasopimukset voivat helpottaa näiden tuotantopanosten hankintaa muista alkuperämaista. Komissio seuraa tilannetta tarkasti ennakoidakseen mahdolliset puutteet ja toteuttaakseen tarvittaessa korjaavia toimia hankinnan helpottamiseksi.

¹¹ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/food-farming-fisheries/farming/documents/factsheet-agri-value-chains_en.pdfhttps://ec.europa.eu/info/sites/default/files/food-farming-fisheries/farming/documents/factsheet-agri-water-nutrients-waste_en.pdf.

¹² Esimerkiksi Espanjassa, Alankomaissa, Itävallassa ja Ruotsissa saattaa lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä olla käynnissä 30–35 miljardin euron hankkeita.

¹³ COM(2020)301 final.

Unioni investoi **Horisontti Eurooppa -puiteohjelman** kautta tutkimukseen ja innovointiin, jotta synteettisten lannoitteiden käyttö voidaan korvata ja siirtymistä kestäviin, kiertotalouteen perustuviin ja resurssitehokkaisiin elintarvikejärjestelmiin nopeuttaa EU:ssa. Yhden Horisontti Eurooppa -puiteohjelman vuosien 2021–2022 työohjelman puitteissa kiertotaloutta ja biotaloutta tuetaan huomattavilla 268,5 miljoonan euron määrärahoilla. Lisäksi kiertotaloutta ja biopohjaisia ratkaisuja edistävälle eurooppalaiselle kumppanuudelle myönnetään seitsemän vuoden kaudelle jopa miljardin euron määrärahat. Kumppanuudella vahvistetaan alkutuottajien asemaa. Näin tuetaan biotalousstrategiassa määriteltyjä lupaavia mahdollisuuksia, kuten **biomassan kestävä käytön lisäämistä, arvokkaiden ravinteiden talteenottoa** (mukaan lukien fosfaattien¹⁴ ja ravinteiden talteenotto karjanlannasta) ja **biopohjaisten vaihtoehtojen tuotantoa** (myös käyttämällä sivutuotteita, jäämiä ja jätevirtoja) ravinnekierron sulkemiseksi ja veden, ilman ja maaperän laadun suojelemiseksi. Kiertotalouden tuotteiden pääsyä sisämarkkinoille helpotetaan¹⁵. Komissio harkitsee jatkossakin uusia turvallisia sääntelytoimia, jotka antavat lisää mahdollisuuksia käyttää karjanlannasta talteen otettuja ravinteita. Lisäksi komissio laatii yhdessä jäsenvaltioiden kanssa integroitua ravinnehuoltoa koskevan suunnitelman, jolla puututaan ravinteiden aiheuttamaan pilaantumiseen sen lähteellä ja lisätään kotieläintuotannon kestävyttä.

Tehokkuuden lisääntymisen vuoksi energiankäyttö maataloudessa ja kalojen ja äyriäisten tuotannossa on jo vähenemässä teollisuusmaissa¹⁶. Tehokkuutta voidaan kuitenkin vielä parantaa **tehostamalla typen käyttöä ja biomassan hyödyntämistä sekä vähentämällä elintarvikejätettä**. Kohdennetulla tutkimuksella ja innovoinnilla pyritään parantamaan lannoitteiden käytön tehokkuutta maataloilla muun muassa ottamalla käyttöön **täsmäviljelytekniikoita**. Lisäksi EU:n rahoituksella edistetään kestäviä elintarviketuotantjärjestelmiä koskevaa tutkimusta, mukaan lukien **maanviljelys ja karjanhoito samalla tilalla, agroekologia tai luonnonmukainen tuotanto**. Palkokasveilla, jotka sitovat typpeä ja käyttävät vähemmän typpilannoitteita, on tärkeä merkitys näissä tuotantjärjestelmissä, ja niihin kiinnitetään erityistä huomiota. Dieselin käyttöä traktoreissa voitaisiin vähentää innovoinnilla, jonka avulla vähennetään kasvinsuojeluaineiden käyttöä ja mekaanista rikkaruohojen torjuntaa.

Kalakantojen kestävä hoito yhdessä energiatehokkaampien kalastusalusten kanssa auttaa vähentämään fossiilisten polttoaineiden käyttöä kalojen ja äyriäisten tuotannossa.

Tuotannon nopeuttaminen ja uusiutuvan energian käyttö ovat yksi YMP:n strategiasuunnitelmien, EMKVR:n¹⁷ ja NextGenerationEU -välineen prioriteeteista. Sähkön tuottaminen tilalla tuulen, auringon tai biokaasun avulla ei pelkästään vahvista kyseisten tilojen häiriönsietokykyä vaan myös edistää Euroopan energiahuollon varmuutta ja kestävyttä. Tämänhetkisen kriisin aikana on kuitenkin vältettävä sitä, että ravinto- ja rehukasvien käyttö biopolttoaineiden raaka-aineena lisääntyy. Komissio kehottaa jäsenvaltioita lisäämään investointeja tiloihin tai viljelyosuuskuntiin, joiden toiminta perustuu kestävästä biomassalähteistä, erityisesti maatalouden ja vesiviljelyn

---

¹⁴ Esimerkiksi: “Phos4You: deploying phosphorus recycling from wastewater in North-West Europe” [Phos4You - PHOSphorus Recovery from waste water FOR YOUR Life | Interreg NWE \(nweurope.eu\)](https://www.phos4you.eu/).

¹⁵ Sen jälkeen, kun EU-lannoitevalmisteiden asettamista saataville markkinoilla koskeva asetus (EU) 2019/1009 tulee voimaan 15. heinäkuuta 2022.

¹⁶ Crippa et al. (2021) Nature Food. [http://www.nature.com/articles/s43016-021-00225-9](https://www.nature.com/articles/s43016-021-00225-9).

¹⁷ Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahasto.

jäämistä ja jätteistä, saatavaan biokaasuun, ja siten sisällyttämään arvonmuodostuksen maaseudun talouteen.

Riippuvuuden vähentäminen rehun tuonnista on osa laajempaa EU:n elintarvikejärjestelmän muutosta, johon kuuluu siirtyminen kasvipohjaisempaan ruokavalioon sekä häiriönsietokykyisen ja itsenäisemmän elintarvikejärjestelmän varmistaminen. Versailles'n julistuksessa Eurooppa-neuvosto kehotti tehostamaan **kasviproteiinin tuotantoa EU:ssa**.

Ainakin 19 jäsenvaltiota aikoo käyttää mahdollisuutta antaa tuotantosidonnaista tukea valkuaiskasveille vuosien 2023–2027 YMP:n strategiasuunnitelmissaan. Komissio kehottaa jäsenvaltioita hyödyntämään myös muita mahdollisuuksia, mukaan lukien alakohtaiset erityistoimet, tukea kasviproteiinin tuotantoa osana **monipuolisiin rehaulähteisiin perustuvia kestäviä viljelyjärjestelmiä**. Komissio kiinnittää jäsenvaltioiden YMP:n strategiasuunnitelmien tiivistetyssä arvioinnissa¹⁸ erityistä huomiota valkuaiskasveihin ja tarkastelee uudelleen kasviproteiinien kehittämisestä Euroopan unionissa vuonna 2018 annetussa komission kertomuksessa¹⁹ määriteltyjä toimintatapoja.

---

¹⁸ Asetuksen (EU) 2021/2115 141 artiklan 2 kohta.

¹⁹ COM(2018) 757 final.

Komissio aikoo

- tukea **vähävaraisimmille suunnatusta eurooppalaisen avun rahastosta (FEAD)** EU-maiden toimia elintarvikkeiden tai perushyödykkeiden toimittamiseksi vähävaraisimmille,
- perustaa **500 miljoonan euron tukipaketin** niiden tuottajien tukemiseksi, joita vaikutukset eniten koskevat,
- ottaa käyttöön **markkinoiden turvaverkkotoimenpiteitä**, joilla tuetaan tiettyjä markkinoita ja annetaan mahdollisuus maksaa korotettuja **suorien tukien ennakkomaksujamyöhemmin tänä vuonna**,
- soveltaa valtiontukeen uutta itsenäistä **tilapäistä kriisikehystä**,
- antaa jäsenvaltioiden **poiketa tietyistä viherryttämismelvoitteista vuonna 2022, jotta tuotantoon saadaan lisää maatalousmaata.**

Jäsenvaltioita kehotetaan

- hyödyntämään YMP:n strategiasuunnitelmiaan sellaisten investointien priorisoimiseksi, joilla vähennetään riippuvuutta kaasusta ja polttoaineista sekä torjunta-aineiden ja lannoitteiden kaltaisista tuotantopanoksista. Tällaisia ovat esimerkiksi:
  - investoinnit kestävään biokaasun tuotantoon, millä vähennetään riippuvuutta Venäjältä tulevasta kaasusta,
  - investoinnit täsmäviljelyyn, millä vähennetään riippuvuutta synteettisistä ja kivennäislannoitteista sekä kemiallisista torjunta-aineista
  - hiiltä sitovan viljelyn tukeminen, millä vähennetään kasvihuonekaasupäästöjä ja lisätään viljelijöiden tuloja,
  - agroekologisten käytäntöjen tukeminen, millä vähennetään riippuvuutta kemiallisista tuotantopanoksista ja varmistetaan jatkuva elintarviketurva,
- **varmistamaan sosiaalisen suojelun järjestelmien tehokkuus ja kattavuus** sekä keskeisten palvelujen saatavuus apua tarvitseville.

5. LOPPUHUOMAUTUKSET

Ilman edeltävää provokaatiota aloitettu sota Euroopan mantereella on heikentänyt elintarviketurvaa Ukrainassa, jonka maaperä on yksi hedelmällisimmistä Euroopassa.

Versailles'n julistuksessa Eurooppa-neuvosto kehotti komissiota toteuttamaan kiireellisiä toimia ja esittämään mahdollisimman pian vaihtoehtoja, joilla voidaan puuttua elintarvikkeiden hintojen nousuun ja maailmanlaajuisista elintarviketurvaa koskeviin kysymyksiin. Tässä tiedonannossa esitetään välittömiä ja käynnissä olevia toimia, joilla tuetaan sekä Ukrainan kansalaisten elintarviketurvaa että elintarvikepulasta kärsivien maiden elintarviketurvaa. Siinä käsitellään elintarvikkeiden kohtuuhintaisuutta EU:ssa ja tiettyjä lyhyen aikavälin erityishaasteita, joita korkeat tuotantopanostuskustannukset aiheuttavat tuottajille. Tiedonannossa otetaan huomioon komission sitoutuminen vihreän kehityksen ohjelmaan ja Pelloilta pöytään -strategiaan ja vahvistetaan keskipitkän aikavälin toimia, joilla tuetaan siirtymistä kestävään elintarvikejärjestelmään.

Komissio kehottaa jäsenvaltioita osallistumaan aktiivisesti ja panemaan nopeasti täytäntöön tarvittavat toimet kiireellisiin ongelmiin ja pitkän aikavälin haavoittuvuuksiin puuttumiseksi. Jäsenvaltiot voivat toteuttaa monia näistä toimenpiteistä ilman uutta EU:n tason sääntelykehystä. Komissio kehottaa jäsenvaltioita erityisesti tarvittaessa tarkistamaan YMP:n strategiasuunnitelmiaan, jotta elintarvikejärjestelmän häiriönsietokyky voidaan varmistaa.

Samanaikaisesti komissio aikoo tehostaa toimiaan ja lisätä yhteistyötään kansainvälisten järjestöjen ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa voidakseen puuttua ajoissa ja tehokkaasti Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen seurauksiin maailmanlaajuisen elintarviketurvan osalta.